

La producció d'animació audiovisual a Catalunya Diagnòstic de la situació empresarial de l'animació

Reinald Besalú
Frederic Guerrero-Solé
Fermín Ciaurriz
Mercè Oliva
Observatori de la Producció Audiovisual Juliol 2009

1. El llargmetratge d'animació català entre el 2000 i el 2008

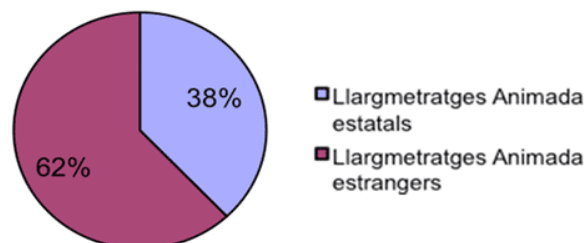
Si fem un recorregut per la història dels llargmetratges d'animació veiem que des dels inicis de l'animació el producte català i, per tant, les productores catalanes, tenen una important presència en la indústria. Des del 1945 fins al 1966 els llargmetratges d'animació produïts a l'estat espanyol pertanyien a empreses catalanes com ara Balet y Blay (*Garbancito de la Mancha*, 1945; *Alegres vacaciones*, 1948; *Sueños de Tay-Pi*, 1949), Estela films (*Érase una vez...*, 1950) i Estudios Macián SA (*El mago de los sueños*, 1966). Posteriorment, hem d'esperar fins al 1990 per tornar a veure un producte de productora catalana, *Despertaferro* (1990), una coproducció internacional entre Equip Produccions SA i Maran Films (Alemanya, Rep. Federal).

Aquesta anàlisi retrospectiva del llargmetratge d'animació de Catalunya, a més de subratllar la importància que han tingut les produccions de productores catalanes a l'estat espanyol, permet entendre amb més claredat el que ha passat els darrers anys en el terreny del llargmetratge d'animació.

1.1 El llargmetratge d'animació 2000-2008

Durante el període 2000-2008, segons la qualificació de l'ICAA (1), es van exhibir a les sales cinematogràfiques de l'estat espanyol un total de 137 llargmetratges d'animació. D'aquesta quantitat, 52 van ser produïts i coproduïts (coproduccions entre empreses espanyoles i coproduccions amb empreses estrangeres) per empreses de l'estat espanyol, i 85 són de producció estrangera (quadre 1).

Quadre 1. Percentatge de llargmetratges d'animació estatals i estrangers produïts entre el 2000 i el 2008

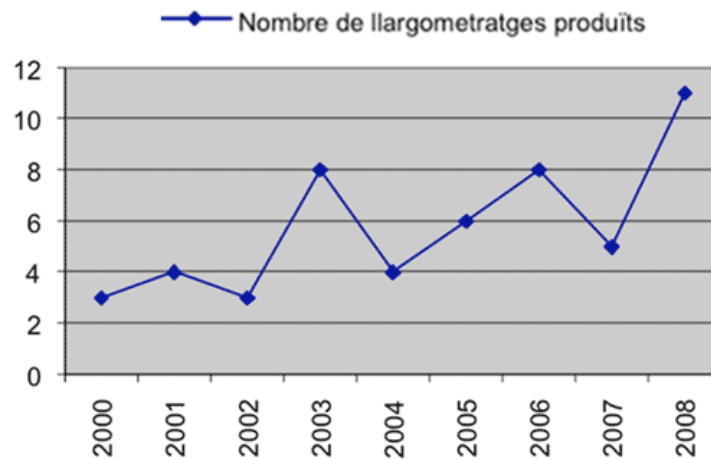

Font: dades elaborades a partir de la base de dades de l'ICAA

Les pel·lícules produïdes a l'estat espanyol han patit enormes variacions d'un any per l'altre des del 2000 (any que prenem com a punt de partida) (quadre 2). La inconstància, reflex de nombrosos alts i baixos, mostra com les productores no han apostat sempre pel llargmetratge d'animació.

Sembla que hi hagi hagut alguns recels de la producció (potser por por que no s'exhibissin) d'aquest format, que assoleix moments d'esplendor els anys 2003, 2006 i 2008 (arriba als 10 títols produïts), i pateix baixades importants sobretot el 2004 i el 2007.

Quadre 2. Evolució de la producció de llargmetratges d'animació de productores de l'estat espanyol 2000-2008

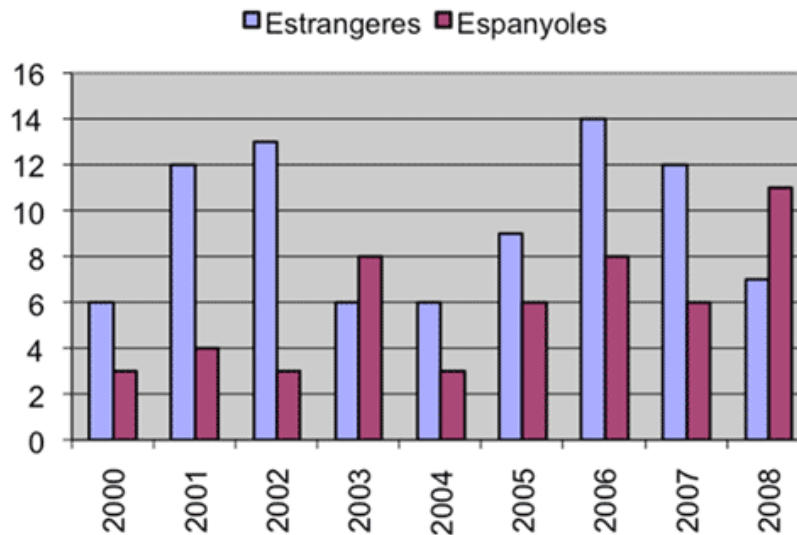

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades facilitada per l'ICAA: pel·lícules qualificades per a l'exhibició comercial

No obstant això, després d'un 2007 amb pocs films produïts, el 2008 es va coronar com l'any més bo —pel que fa a la quantitat— de l'animació de producció espanyola i catalana per a cinemes. A més d'assolir la xifra abans esmentada, va superar la quantitat de productes estrangers produïts (2) aquell mateix any. Mentre que els films d'animació produïts (exhibits a l'estat espanyol) a l'estranger van disminuint, el cinema produït a l'estat espanyol va en augment (tret del 2007) des del 2004 (quadre 3). Des que va començar la dècada, el producte d'animació segueix una trajectòria ascendent com a resultat que algunes productores creïn productes de manera més o menys continuada. De mica en mica la indústria de l'animació a l'estat espanyol —i també a l'espai europeu— sembla que planti cara al producte estranger.

Segons l'informe *El cine de animación no americano en España (2000-2008)* (Brunet, 2008), presentat per l'Aula Europea de la Animación de la Universidad de Madrid el 24 d'abril del 2008, els darrers 10 anys l'animació europea no ha parat d'intentar fer-se un forat enfront del producte d'animació nord-americà. Malgrat que el 51% del cinema d'animació exhibit a Europa sigui americà, la seva quota de pantalla ha disminuït fins a un 10,5% en benefici de la resta. Tant la indústria de l'estat espanyol com l'alemanya i sobretot la francesa s'han convertit en el motor de la indústria a Europa i han contribuït a la presència més gran del cinema europeu a les sales. Aquest apogeu ha possibilitat que les empreses productores europees s'animin a produir productes de gran pressupost en què és cada vegada més gran la inversió en el fins ara gairebé exclusiu terreny dels nord-americans: l'exhibició i la distribució.

Quadre 3. Evolució dels llargmetratges d'animació de producció estatal i estrangera estrenats a l'estat espanyol

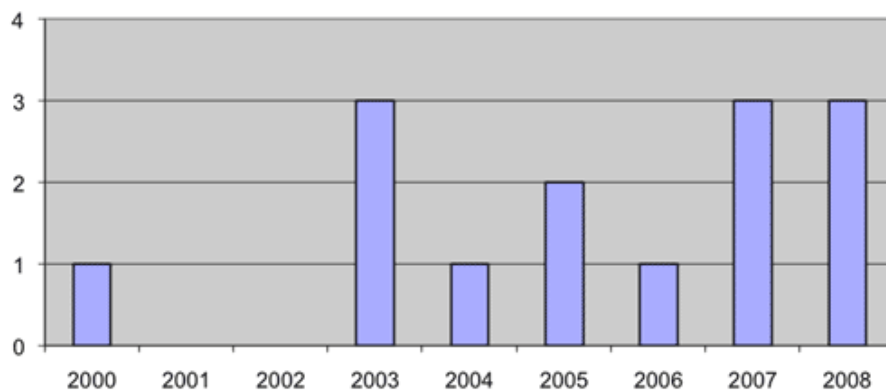

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades facilitada per l'ICAA: pel·lícules qualificades per a l'exhibició comercial

1.1.1 Llargmetratges catalans 2000-2008

En aquest repàs a l'evolució des de l'any 2000 veiem com només a partir del 2003 —aïllant el cas del 2000— apareixen d'entre els llargmetratges produïts algunes produccions d'origen català (quadres 4).

Quadre 4. Evolució dels llargmetratges d'animació de producció catalana a l'estat espanyol entre el 2000 i el 2008

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades facilitada per l'ICAA: pel·lícules qualificades per a l'exhibició comercial

El 2000 es produeix *10+2: El gran secreto* (245.478 € de recaptació). El 2003, *El embrujo del sur*, film coproduït per Castelao Productions SA juntament amb altres productores amb participació minoritària. Aquesta tindrà poc èxit de taquilla (30.082 espectadors i 125.437 € de recaptació) a

l'estat espanyol. Aquell mateix any es va produir *Howdi Gaudi*, pel·lícula coproduïda per les catalanes The Gaudins Projects SL i TVC i productores de Hong Kong (14%) i del Regne Unit (15%). És també el 2003 quan Castelao Productions SA (Filmax Animation SL) produeix *El Cid, la leyenda*. Aquesta producció pròpia de la productora catalana va assolir els 2.626.694 € de recaptació a Espanya i es va convertir en el que fins llavors va ser el llargmetratge d'animació de més èxit —va desbancar *El bosque animado* (Dygra Films SL)— de la història del cinema d'animació a l'estat espanyol (quadre 5).

El 2004, any en què només es van produir 3 llargmetratges d'animació, Castelao SA (21%) es va associar amb una productora canadenca (44%) i amb la francesa Animakids Productions SA (35%) i va produir *P3K: Pinocho 3000*. Va aconseguir un èxit discret a Espanya perquè que no arribar a la frontera dels 700.000 € de recaptació (quadre 5).

El 2005 va ser un any poc agraït amb el llargmetratge de producció catalana. *Gisaku*, en què va participar TVE juntament amb Filmax Animation, i *Opopomoz. Els pastorets*, en part produïda per Deaplaneta (10%, i el restant 90%, de participació italiana), van ser un dèbil exponent de la producció catalana. Totes dues de poc èxit comercial a Espanya, van passar desapercebudes en un any en què semblava que es recuperava el terreny perdut el 2004 (quadre 2).

El 2006 es va arribar a la xifra de produccions del 2003 (quadre 4) i Filmax SL va fer un producte amb enorme repercussió comercial: *Pérez, el ratoncito de tus sueños*, amb un 60% de participació argentina, es va convertir en l'èxit de taquilla més gran (va batre *El Cid*) de la història de la animació a l'estat espanyol (quadre 6).

Al llarg del 2007, any en què el nombre de pel·lícules d'animació produïdes va baixar, de les cinc pel·lícules produïdes, tres van tenir participació catalana. Novament, mentre que una d'elles, *Donkey Xote*, produïda per Castelao SA, es va situar entre les més taquilleres, *Nocturna* no va assolir l'èxit esperat. Per la seva part, *Rovelló. Un nadal sense Noel*, de la productora D'Ocon Films i guanyadora de la primera edició dels premis Gaudí, va obtenir poca recaptació malgrat que es va estrenar el Nadal del 2007 al 2008.

Finalment, el 2008 es va produir, no amb tant èxit en la seva estrena, però colant-se la llista (quadre 8), la segona part de *Pérez, el ratoncito de tus sueños*. Es produeixen també, però amb molt poca repercussió, *La carta del Rajà*, de Montjuïc Entertainment, SA, i *La crisis carnívora*, de Dream Team Concept.

Quadre 5. Pel·lícules d'animació de producció catalana entre els anys 2000-2008

Títol	Any	Espectador	Recaptació
10+2: El gran secreto	2000	64.596	245.478,00
El embrujo del sur	2003	30.082	125.437 €
Howdi Gaudi	2003		
El Cid, la leyenda	2003	560.709	2.626.694 €
P3K: Pinocho 3000	2004	153.542	686.814 €
Gisaku	2005	26.696	133.293 €
Opopomoz: Els pastorets	2005	3.089	11.741 €
Pérez, el ratoncito de tus sueños	2006	706.409	3.674.564 €
Nocturna	2007	81.886	439.135 €
Donkey Xote	2007	233.063	1.246.262 €
Rovelló. Un nadal sense Noel	2007	2.043	7.825 €
La carta del Rajà	2008		
Pérez, el ratoncito de tus sueños 2	2008	156.481	856.607 €
La crisis carnívora	2008	21196	108.653 €

Quadre 6. Pel·lícules d'animació de producció espanyola i catalana més taquilleres a l'estat espanyol durant el període 2000-2008

Títol	Recaptació	Any
Pérez, el ratoncito de tus sueños	3.674.564 €	2006
El Cid, la leyenda	2.626.694 €	2003
Los tres reyes magos	2.318.961 €	2003
El bosque animado	1.951.816 €	2001
Donkey Xote	1.246.262 €	2007
El lince perdido	1.050.346 €	2008
El espíritu del bosque	1.016.649 €	2008
Pérez, el ratoncito de tus sueños 2	856.607 €	2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

Dels productes més exitosos (si obviem els estrangers) a taquilla a Espanya, en quatre participa l'empresa Filmax Animation SA en les seves diferents delegacions (quadre 6). De fet, les dues pel·lícules amb més recaptació són produïdes per l'empresa catalana. *Pérez, el ratoncito de tus sueños*, coproduïda amb Argentina, recapta al voltant d'un milió d'euros més que *El Cid, la leyenda*, produïda íntegrament per Castelao SA (Filmax).

En canvi, si tenim en compte els llargmetratges d'animació de producció estrangera (quadre 7), els títols més taquillers catalans es perden entre les quantitats desorbitades que altres produccions han aconseguit entre el 2000 i el 2008 a Espanya. De tota manera, totes dues pel·lícules arriben a colar-se en la lista de les 50 més taquilleres de l'estat espanyol i, a més, hi aconsegueixen posicions dignes.

Entre les produccions amb participació catalana, només els títols exhibits per Filmax SL han pogut competir amb les produccions estrangeres (quadre 7).

És important destacar que *Pérez, el ratoncito de tus sueños* va ser de les pel·lícules més taquilleres a Catalunya i es va situar entre els 10 llargmetratges (sense divisió de gènere) més vistos durant el 2007 (quadre 33) (http://www.upf.edu/depeca/opa/dossier2/ds2_inf2_esp.htm).

Quadre 7. Llargmetratges d'animació que superen el milió d'euros de recaptació entre el 2000 i el 2008 a Espanya

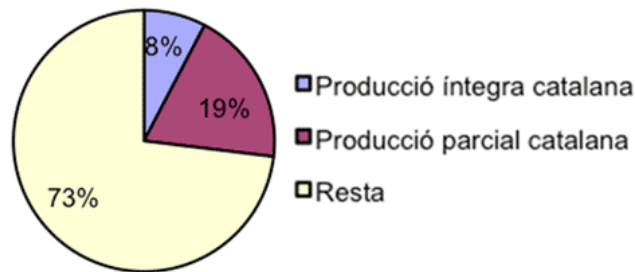
Núm.	Títol	Recaptació	Any
1	Shrek II	28.207.096 €	2003
2	Buscando a Nemo	23.442.623 €	2003
3	Shrek tercero	22.246.152 €	2007
4	Los Increíbles	19.520.558 €	2004
5	Ice Age 2	19.336.362 €	2006
6	Los Simpson: la película	18.548.791 €	2007
7	Monstruos, S.A.	15.969.955 €	2001
8	Madagascar 2	15.491.638 €	2008
9	Ratatouille	14.400.528 €	2007
10	Kung-fu Panda	13.852.445 €	2008
11	Shrek	12.947.731 €	2001
12	Cars	12.724.497 €	2006
13	Ice Age	12.458.310 €	2002
14	Wall-e	10.665.158 €	2007
15	Dinosaurio	9.369.536 €	2000
16	Bolt	8.179.024 €	2008
17	Disney's el hermano oso	7.926.640 €	2003
18	Happyfeet	7.594.716 €	2006
19	Robots	7.592.482 €	2005
20	Bee movie	7.367.729 €	2007
21	Horton	7.233.318 €	2008
22	Petar Pan en regreso al país de nunca jamás	6.319.319 €	2002
23	Atlantis, el Imperio perdido	6.186.154 €	2000
24	Ratónpolis	6.146.217 €	2006
25	Alvin y las ardillas	6.119.496 €	2007
26	Un chihuahua en Beverly Hills	5.596.728 €	2008
27	Stuart Little 2	5.375.301 €	2002
28	Descubriendo a los robinsones	5.268.974 €	2007
29	Lilo & Stich	5.076.519 €	2002
30	Locos por el surf	4.934.373 €	2007
31	Final Fantasy	4.855.791 €	2001
32	El libro de la selva 2	4.824.554 €	2003
33	El planeta del tesoro	4.721.318 €	2002
34	Colegas en el bosque	4.463.878 €	2006
35	La novia cadáver	4.384.964 €	2005
36	Wallace & Gromit. La maldición de las verduras	3.905.310 €	2005
37	El emperador y sus locuras	3.762.541 €	2000
38	Pérez, el ratoncito de tus sueños	3.674.564 €	2006
39	Arthur y los Minimoys	3.587.298 €	2006
40	Vallant	3.016.836 €	2004
41	El valiente desperaux	2.975.407 €	2008
42	Looney tunes de nuevo en acción	2.751.178 €	2003
43	El Cid, la leyenda	2.626.694 €	2003
44	Bambi 2. El príncipe del bosque	2.484.103 €	2006
51	Los tres reyes magos	2.318.961 €	2003
45	Erased una vez... un cuento al revés	1.993.773 €	2007
52	El bosque animado	1.951.816 €	2001
46	Titan A.E	1.901.529 €	2000
47	Ant Bully	1.764.337 €	2006
48	El arca	1.614.079 €	2007
49	Movida bajo el mar	1.582.137 €	2006
50	Space chips. Misión Espacial	1.356.321 €	2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

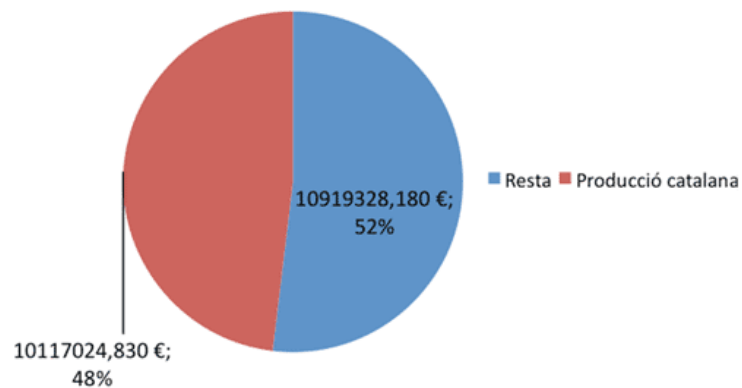
1.1.2 Participació catalana en el mercat espanyol

Del total de films (52) produïts durant el període 2000-2008, un 27% del total tenen participació catalana. D'aquests, un 19% han estat realitzats per diferents empreses productores i col·laboradores —producció parcial catalana— i només un 8% tenen producció únicament catalana (quadre 8). No obstant això, i com a dada significativa que cal destacar, de la recaptació obtinguda en aquest període per totes les produccions fetes a Espanya (un total de 21.390.453 €), gairebé la meitat (10.117.025 €) l'han aconseguida produccions amb participació catalana (quadre 9).

Quadre 8. Participació catalana en la producció del total dels llargmetratges d'animació de l'estat espanyol entre el 2000 i el 2008

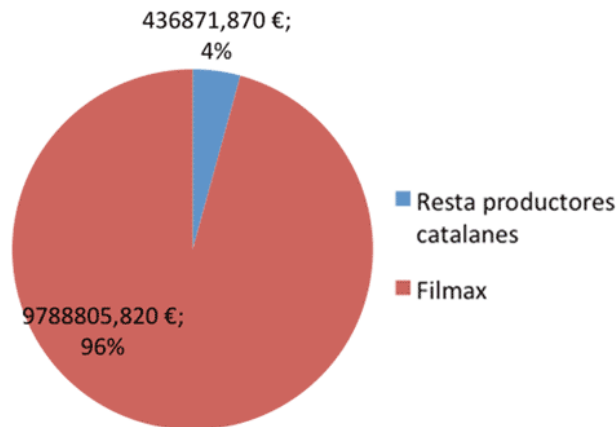
Quadre 9. Percentatge de la recaptació de les produccions catalanes en el període 2000-2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

Aquesta dada col·loca precisament l'empresa Filmax Animation SL (empresa amb gairebé el total de l'activitat dels productes amb participació catalana) com a referent de la producció d'animació a Espanya, i sobretot a Catalunya. Les seves xifres absorbeixen el que van recaptar la resta de productores catalanes (quadre 10) durant el període 2000-2008 i suposen, per tant, el percentatge més gran de recaptació en l'àmbit estatal.

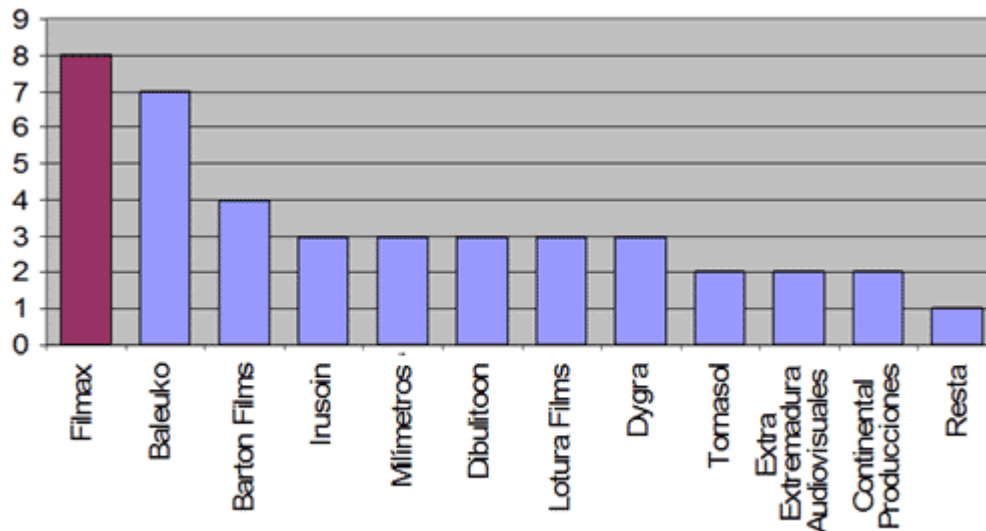
Quadre 10. Percentatge de la recaptació de Filmax Animation SL en el període 2000-2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

A Catalunya, el gènere de llargmetratge queda, per tant, reclòs, igual que passa a l'estat espanyol, a la gairebé exclusiva feina de poques empreses productores. Filmax Animation SL, amb Castelao Productions SA i Bren Entertainment SA, ha copat els darrers anys el mercat de l'animació català per a sales cinematogràfiques i s'ha convertit, a més, en l'empresa més forta de l'estat espanyol (quadre 11).

Quadre 11. Nombre de produccions de llargmetratges d'animació segons productora

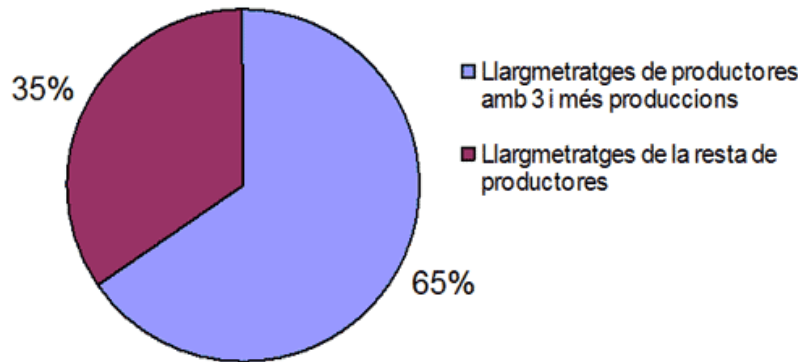
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

Són només un total de 8 productores les que tenen 3 o més llargmetratges produïts en el període 2000-2008. Si sumem les produccions d'aquestes productores s'obté gairebé un 70% de tot el que s'ha produït a l'estat espanyol (quadre 12). Entre elles, a més de Filmax (8), Baleuko (7) destaca per

sobre de la resta. La també basca i distribuïdora Barton Films es desmarca de la resta amb 4 produccions.

Quadre 12. Percentatge de llargmetratges de productores amb 3 o més produccions i de llargmetratges de la resta de productores

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

Entre les productores basques i, en aquest cas, una de catalana (Filmmax), sumen més de la meitat de les produccions de les empreses més fructíferes de l'estat espanyol.

1.2 La coproducció en la indústria dels llargmetratges d'animació

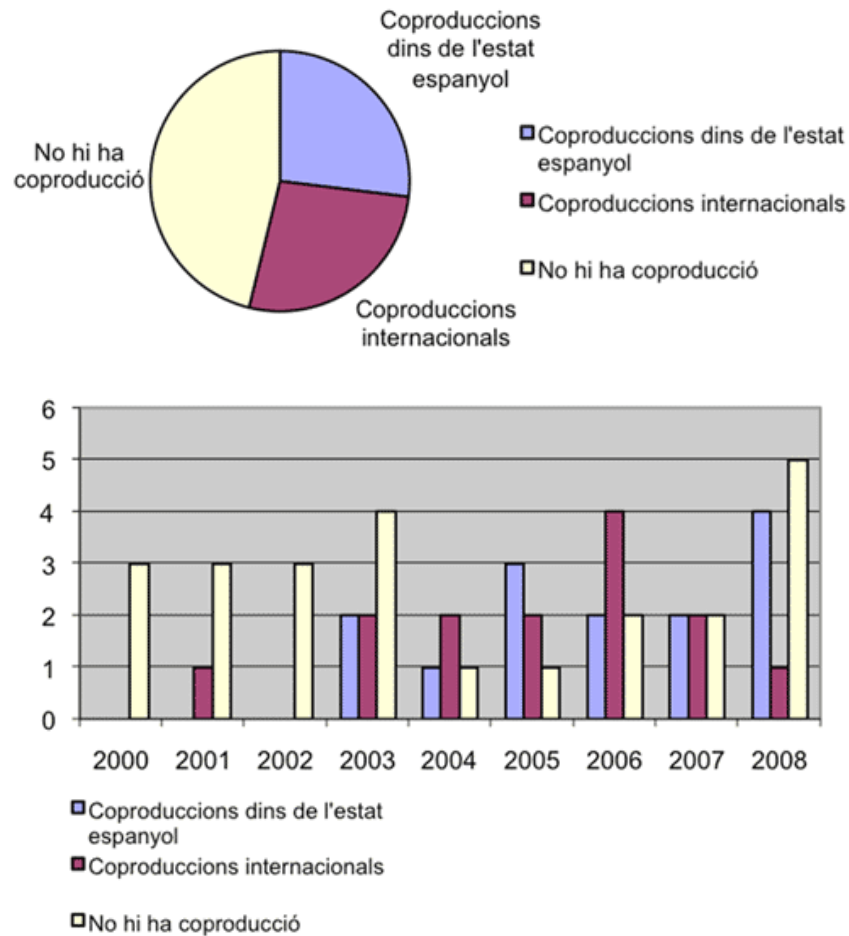
El fenomen de la coproducció està lligat al cost enorme que suposa fer un llargmetratge d'animació. Com a solució a aquest problema, les empreses productores disposen de dues vies. Per una banda, i per reduir costos, envien el desenvolupament d'un projecte a països amb mà d'obra més barata i, per l'altra, fan servir la fórmula cada vegada més comuna de la coproducció. Dins de la producció d'animació hi ha tres tipus de produccions. D'un costat hi ha les coproduccions internacionals, que permeten diversificar riscos i possibiliten les vendes internacionals (Barnuevo M.L., 2008: 193). De l'altre, hi ha les coproduccions entre productores dins de l'estat espanyol que, igual que les coproduccions internacionals, suposen un repartiment del risc. I per últim, les produccions pròpies.

A l'estat espanyol, entre el 2000 i el 2008 hi ha un nombre més alt de coproduccions que de produccions pròpies. Un 54% del total el registren (de manera equitativa) les coproduccions internacionals (27%) i coproduccions entre productores de l'estat espanyol (27%).

Tot i que la diferència entre la producció pròpia i la coproduïda és poc significativa (quadre 13), s'aprecia que la forma de producció menys costosa és la més utilitzada. Fins l'any 2003 no hi havia coproduccions entre empreses dins de l'estat espanyol, i només se'n va registrar una d'internacional (*Cóndor cruz*, 2001). La resta van ser produccions pròpies (quadre 13). Malgrat que el 2003 encara són majoritàries les produccions pròpies (la seva màxima xifra), les coproduccions apareixen amb força. És des de llavors que les coproduccions aniran adquirint protagonisme i començaran a deixar de banda les produccions pròpies. Tot i això, l'any 2008 es converteix en l'any de la producció pròpia.

Aquesta evolució adverteix que, així com les coproduccions adquireixen importància i més força, la producció pròpia també busca les seves opcions.

Quadre 13. Percentatge i evolució del tipus de producció dels llargmetratges d'animació en el període 2000-2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

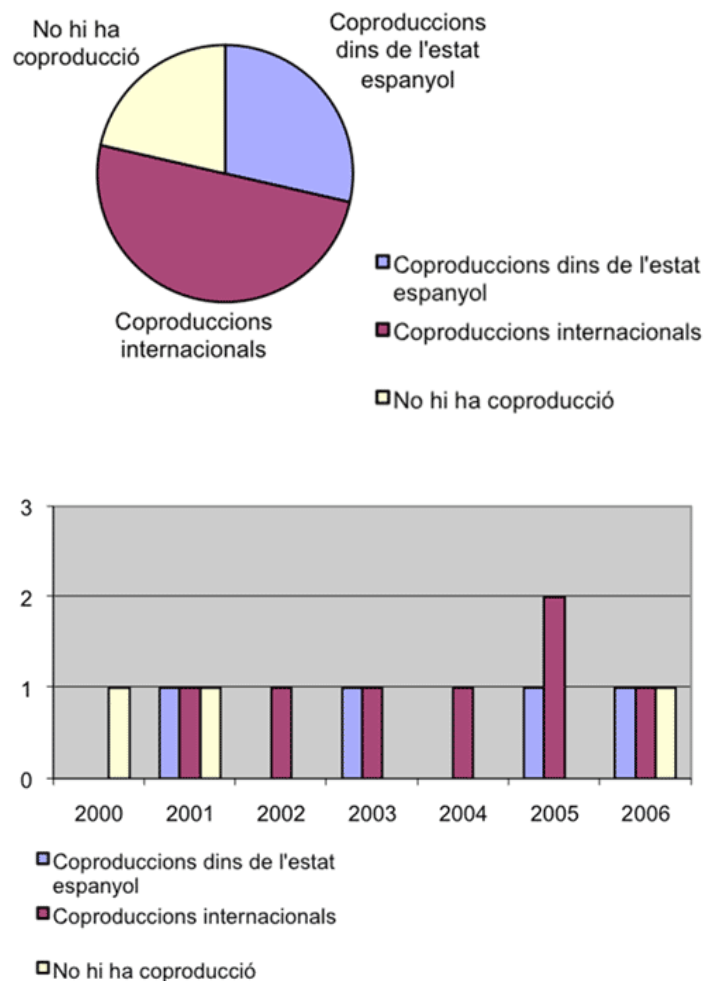
Normalment aquestes opcions passen per fer que les televisions participin en el projecte (3) o bé per fer que les institucions privades aportin capital. Des del començament de la dècada ençà, tant les coproduccions entre empreses de l'estat espanyol com les produccions pròpies (4) han fet servir l'ajuda que els ofereixen les televisions per dur endavant el projecte. No obstant això, del total de pel·lícules estrenades, només en 20 hi participen les diferents televisions.

Aquesta quantitat (20) mostra que les televisions han tingut poc interès, i la manca de suport en els llargmetratges d'animació (Martínez Barnuevo, M. L.: 2008).

1.2.1. Catalunya i la coproducció de llargmetratges d'animació

En el cas de les produccions catalanes, dels 14 llargmetratges produïts entre el 2000 i el 2008 a l'estat espanyol, 7 són coproduccions internacionals, 4 són coproduccions estatals i 3 són de producció pròpia o sense cap mena de coproducció. Al contrari del que passava en el total de l'estat espanyol, a Catalunya una mica més de la meitat del que es va produir des del 2000 fins al 2008 són coproduccions internacionals (quadre 14). D'altra banda, mentre que les coproduccions amb altres empreses de l'estat espanyol arriben a un 29%, les de producció pròpia o en les que no hi ha cap coproducció marquen una xifra molt inferior del que es registrava en el total de l'estat espanyol. La indústria catalana de l'animació per a cinema marca la tendència de dirigir la indústria cap a la coproducció com a alternativa per al seu creixement.

Quadre 14. Percentatge i evolució del tipus de producció de llargmetratges d'animació amb participació catalana en el període 2000-2008

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICAA

A Catalunya és amb *Pérez, el ratoncito de tus sueños* (2006) quan es pot dir que va funcionar molt bé la fórmula de la coproducció internacional. Mentre que la productora argentina Patagonik Film Group SA (60%) es va encarregar de la imatge real de la pel·lícula, Filmax (Bren Entertainment), hi va aportar l'animació 3D. L'èxit de *Donkey Xote* (2007) (Itàlia 33%), que va recaptar més d'un milió d'euros a Espanya, és exemple també, encara que de manera menys rellevant, que la fórmula de la coproducció internacional de vegades duu bons resultats.

En canvi, el llargmetratge de *Pinocho 3000* (2004), el primer coproduït per Filmax Animation SL (21%) juntament amb França (35%) i Canadà (44%), no va obtenir el resultat previst. La poca efectivitat de la coproducció internacional es va mostrar també amb la recaptació de la segona part de *Pérez, el ratoncito de tus sueños* (2008) (50% Argentina), que no va acomplir les expectatives creades pel primer film, i el de *Nocturna* (2007), coproduïda amb Animakids Productions (França 25%), que va obtenir resultats molt discrets.

Les altres dues coproduccions internacionals amb participació catalana exhibides entre el 2000 i el 2008 no van tenir cap impacte a l'estat espanyol. *Howdi Gaudi* (2003), en un 90% produïda per Hong Kong, i *Opopomoz. Els pastorets* (2005) (Itàlia 90%) van ser dos productes de poc pes.

Per la seva part, *El embrujo del sur* (2003) —de molt poca repercussió— i *Gisaku* (2005) són les úniques pel·lícules de Filmax amb coproducció espanyola. A la primera hi va col·laborar la FORTA i hi van participar productores com ara Lotura Films SL i Produccions Zigzag SL. A la segona, a més de participar-hi TVE SA, la Sociedad Estatal para Exposiciones Internacionales SA la coprodueix. Altres empreses catalanes, com per exemple D'Ocon Films, que coprodueix juntament amb TVC (coproducció íntegrament catalana) *Rovelló. Un nadal sense Noel* (2008) i Dream Team Concept, amb *La crisis carnívora*, també fan servir la fórmula de la coproducció amb altres empreses no estrangeres.

El Cid, la leyenda s'ha convertit en exemple que les produccions sense cap mena de coproducció poden ser molt exitoses. No obstant això, des de la seva estrena el 2003 la tendència ha estat la de la coproducció. Per la seva part, *10+2: El gran secreto* (2000) i *La carta del Rajà* (2008), que són també produccions íntegrament catalanes i sense coproducció, no van obtenir una bona acollida del públic.

Fins a la data, el fet que fos una coproducció internacional no ha suposat —tret del cas de *Pérez, el ratoncito de tus sueños*— un èxit assegurat, però sí que demostra que la coproducció internacional permet assumir riscos i assolir pressupostos de realització més alts perquè pot accedir a diferents ajudes.

1.3 Televisió de Catalunya (TVC) i els llargmetratges d'animació

Que els llargmetratges d'animació tenen moltes dificultats per obtenir ajudes de les televisions és una realitat. De les 14 produccions amb participació catalana entre el 2000 i el 2008, TVC només participa en cinc. Coprodueix amb D'Ocon Films *Rovelló. Un nadal sense Noel*, i col·labora amb Montjuïc Entertainment SA a *La carta del Rajà*, a *La crisis carnívora* (Dream Team Concept), a *10+2: El gran secreto* (Acció) i a *Howdi Gaudi* (The Gaudins Project).

Des que el 1999 va col·laborar a *Gomer* i el 2000, a *10+2: El gran secreto*, TVC no havia tornat a col·laborar fins al 2008. Al llarg de la dècada ha participat en cinc pel·lícules de les 52 registrades per l'ICAA. TVC, que normalment és una televisió que dona suport al cinema català, no està disposada a apostar en l'àmbit de l'animació.

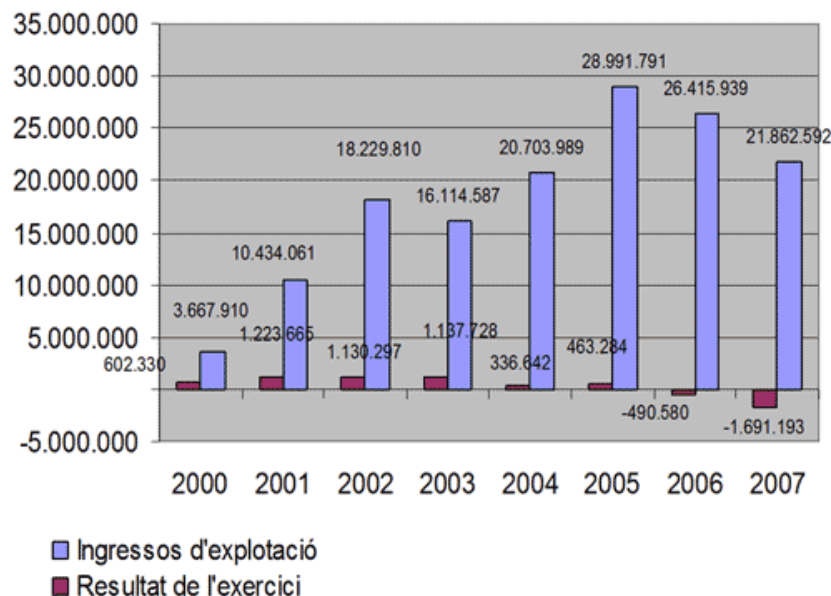
Això contrasta molt amb el que ha passat al País Basc en el mateix període. Durante aquest temps s'han estrenat 8 llargmetratges d'animació. L'EITB (la cadena basca) ha col·laborat en el total (8) de les produccions. D'aquestes vuit, sis eren exclusivament en basc, i dues s'han traduït a l'espanyol. En el cas dels productes amb participació catalana, únicament *Rovelló. Un nadal sense Noel* es va produir i es va estrenar en llengua catalana.

1.4 Magnituds econòmiques de Castelao (Grupo Filmax)*

Si fem una anàlisi de les dades econòmiques de l'empresa Castelao, que pertany a Filmax, veiem com els **ingressos d'explotació** (5) van ascendir des del 2000, però se'n destaca que els **resultats de l'exercici** (6) van anar caient (quadre 15). Hi ha un contrast gran entre els ingressos i el que l'empresa obté finalment. Particularment, a partir de 2005 —quan es marca la xifra màxima d'ingressos, però no de resultats— els resultats de l'empresa, malgrat que les seves vendes van ser molt altes, van donar xifres negatives. La baixada iniciada el 2005 dels ingressos d'explotació va contribuir a fer que el 2007 Castelao acabés amb un exercici negatiu de més d'un milió i mig d'euros.

* Són empreses que també es dediquen a altres tipus d'activitats

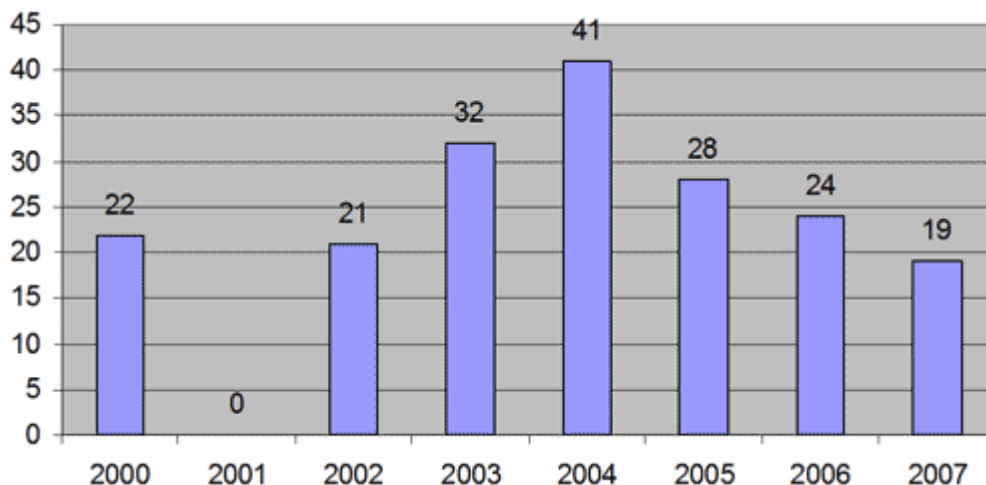
Quadre 15. Evolució dels ingressos d'explotació i dels resultats dels exercicis 2000-2007 de Castelao SA

Font: elaboració pròpia amb dades de SABI-Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics

Aquesta baixada d'ingressos d'explotació i els resultats negatius dels exercicis coincideixen amb un descens de la plantilla (quadre 16). Entre el 2004 —any en què s'assolirà la xifra màxima de treballadors (41)— i el 2005 s'obtenen les vendes més altes de l'empresa, i serà a partir d'aquell any quan les xifres de vendes, de beneficis i de treballadors aniran baixant. El 2007 la xifra de reocupats és la més baixa des del 2000.

Quadre 16. Evolució del nombre de treballadors de Castelao SA 2000-2007

Font: elaboració pròpia amb dades de SABI-Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics

2 La producció de les principals companyies d'animació per a TV a Catalunya

En una llista publicada per l'Observatori Europeu de l'Audiovisual relativa a les 40 companyies líders en la producció i la distribució d'animació, 4 d'aquestes companyies són empreses catalanes (quadre 17): Cromosoma SA, BRB Internacional, Neptuno Films Production i Pic and Toons Services (abans D'Ocon Films), amb uns ingressos totals al voltant de 20 milions d'euros. En aquesta segona part de l'informe repassarem la producció d'aquestes 4 companyies que formen el nucli de la producció en animació al nostre país i que són, totes elles, referències internacionals.

Quadre 17. Relació de les 40 companyies líders en la producció i la distribució d'animació a Europa

Rànquing	Productora	País	2004	2005	2006	2007	2007/2006
1	Entertainment Rights PLC (1)	GB	36.111	44.861	44.375	92.631	108,7%
2	Mondo TV (cons.)	IT	58.497	50.497	34.965	44.698	27,8%
3	Millimages (cons.)	FR	30.068	28.596	32.770	39.747	21,3%
4	Alphanim	FR	24.957	30.829	27.015	38.057	40,9%
5	Hit Entertainment Ltd (2)	GB			29.915	n.a.	n.a.
p.m.	Hit Entertainment PLC (2)	GB	223.326	159.510			
p.m.	Gullane Entertainment Ltd (2)	GB	n.a.	85.346			
p.m.	Gullane (Thomas) Ltd (2)	GB	20.655	20.796	23.482	n.a.	n.a.
p.m.	Gullane (Productions) Ltd (2)	GB	3.629	5.095	n.a.	n.a.	n.a.
6	Futurikon	FR	12.815	18.263	23.965	18.796	-21,6%
7	Moonscoop (3)	FR	1.859	27.681	22.444	22.703	1,2%
8	Marathon Media	FR	14.630	19.492	26.039	21.925	-15,8%
9	Aardman Holdings Ltd	GB	17.660	67.125	37.188	21.526	-42,1%
10	BKN International AG	DE	7.306	11.987	13.893	17.987	29,5%
11	Method Animations	FR	9.006	8.093	16.205	n.a.	n.a.
12	Xilam Animation	FR	10.614	n.a.	16.936	15.839	-6,5%
13	BAF Berlin Animation Film GmbH	DE	8.102	15.452	n.a.	n.a.	n.a.
14	SIP Animation	FR	14.411	29.610	15.217	13.980	-8,1%
15	Framestore Animations Ltd	GB				12.458	
16	Kaventa Production	FR	5.795	7.401	10.346	11.739	13,5%
17	Tele Images Kids	FR	n.a.	13.474	10.901	10.611	-2,7%
18	Luk Internacional	ES	13.276	8.248	9.820	n.a.	n.a.
19	Cosgrove Hall Films Ltd	GB	8.228	10.115	10.756	8.010	-25,5%
20	TV Loonland AG	DE	20.763	18.069	8.987	7.489	-16,7%
21	Dargaud Marina (4)	FR	11.733	7.872	10.842	7.137	-34,2%
22	Cromosoma SA	ES	9.749	7.738	6.058	6.357	4,9%
23	BRB Internacional	ES	7.053	5.847	6.168	n.a.	n.a.
24	Storimages	FR	2045	4426	4.246	5.345	25,9%
25	Les Films de la Perrine	FR	3.755	n.a.	4.937	5.294	7,2%
26	Neptuno Films Productions	ES	2.287	2.497	5.047	n.a.	n.a.
27	Les Armateurs	FR	16.584	11.378	8.523	4.956	-41,9%
28	A. Film A/S	DK	7.625	8.543	6.564	4.817	-26,6%
29	Your Family Entertainment AG (cons.)	DE	7.434	8.985	5.686	4.803	-15,5%
30	Bibo Films	FR	753	501	927	4.309	364,8%
31	Dygra Films	ES	2532	4206	2.567	3.604	40,4%
32	Les Cartooners Associés	FR	1.284	2.381	7.041	4.165	-40,8%
33	Bayard Jeunesse Animation	FR	103	371	2.199	3.706	68,5%
34	Woodland Animations Ltd	GB	3.573	4.573	8.070	3.643	-54,9%
35	Pic and Toons Services (abans D'Ocon)	ES	7.004	4.049	2.567	3.603	40,4%
36	Folimage Valence Production	FR	3.177	2.525	3.036	3.584	18,1%
37	Dupuis Audiovisuel	FR	7.993	6.103	4.415	3.557	-19,4%
38	Seneca Oy	FI	604	3.390	2.559	3.279	28,1%
39	Filmmax Animation SL	ES	7.209	3.853	2.793	n.a.	n.a.
40	Artoon	GR	1.287	2.673	n.a.	n.a.	n.a.
p.m.	Ellipsanime (5)	FR	25.588	18.101	19.875		

Font: Observatori Europeu de l'Audiovisual

2.1 Principals companyies d'animació per a TV a Catalunya

2.1.1 D'Ocon Films Productions

D'Ocon Films Productions és una de les empreses líders i de més experiència en el sector de l'animació audiovisual a Catalunya. La seva primera producció d'animació va ser *El món màgic del màgic Bruffi*, l'any 1983, una coproducció amb TVC. Posteriorment va arribar un dels grans èxits de

D'Ocon, *Els Fruitties*, que van significar una gran evolució tecnològica en la producció d'animació (enllaç a l'entrevista amb D'Ocon.)

Quadre 18. Sèries produïdes per D'Ocon Films Productions

Títol	Any	Episodis	Durada
Energèdits / Enermanos / Enertips	2009		26'
Valira	2008-2009		
Capitán Fracasse 2	2008-2009	16	26'
Little King Macius	2006-2007	26	13'
Trànsit	2006	15	4'
Mini-Delfy	2006	53	6'
Energia	2006	5	1,30'
Frog	2004	78	7'
Els Lacets	2004	26	26'
Kumba Park	2001	26	26'
Kong	1999-2000	40	26'
Los mini fruitties	2000	104	26'
Fracasse	1999	26	26'
Última Reserva	1999	26	26'
Scruff	1999-2003	105	26'
Mitos y Leyendas	1999	13	26'
Fix & Foxi	1999-2001	52	26'
Mumfie	1998	39	22'
Pocket Dragons	1997	52	26'
Herlufs	1996	26	13'
Locos por el básquet	1993-1996	52	26'
Enigma	1996	26	26'
Aprendices de Bruja	1994	26	26'
Sylvan	1993-1997	91	26'
Locos por el básquet	1993	26	26'
Problem Child	1992	13	26'
Chip y Charly	1992	26	26'
Delfy y sus amigos	1990-1997	91	26'
Los Fruitties	1989-1998	91	26'
Los auronos	1987	26	26'
El Mágico Mundo del Mago Bruffi	1983	26	26'

Font: D'Ocon Films

Pel que fa als llargmetratges i a les TV movies:

Quadre 19. Llargmetratges d'animació i TV movies produïts per D'Ocon Films Productions

Títol	Any	Durada	
Rovelló. Un Nadal sense Noel	2006- 2007	70'	TV movie (cop. TVC)
Rovelló. El carnaval de la Ventafocs	2006- 2007	70'	TV movie (cop. TVC)
Rovelló a Halloween	2005- 2006	70'	TV movie (cop. TVC)
Rovelló al somni d'una nit d'estiu	2005- 2006	70'	TV movie (cop. TVC)
Rovelló a la llegenda de Sant Jordi	2005- 2006	70'	TV movie (cop. TVC)
Rovelló a Conte de nadal	2005- 2006	70'	TV movie (cop. TVC)
La Mari	2001		Llargmetratge TV
Capitán Fracasse	2000	80'	Llargmetratge
Basket Fever	1998	80'	Llargmetratge
The Herlufs	1998	80'	Llargmetratge

Font: D'Ocon Films

Cal destacar que l'any 2009 la producció *Rovelló. Un Nadal sense Noel* va rebre el premi Gaudí a la millor pel·lícula d'animació ([enllaç premis Gaudí](#)); competia amb només una altra producció catalana, en aquest cas de Filmax: *Donkey Xote*.

A part de les sèries d'animació, les *TV movies* i els llargmetratges d'animació, D'Ocon Films també ha produït programes infantils com TPH (Club Supereñe) —del 1999 al 2003—, Canal Supereñe —del 2004 al 2006— i D'KIDS —del 2007 al 2009—, i campanyes publicitàries (Equipo Actimel, 2004-2005) i educatives (Bomberos, 2005).

2.1.2 Neptuno Films Production

Neptuno Films és una empresa nascuda a Terrassa el 1991 i un dels líders europeus en la producció d'animació infantil, creadora de sèries d'èxit com *La vaca Connie* o *Dougie se disfrazo*. En el següent quadre podem observar quines han estat, des de la seva fundació, les sèries d'animació produïdes per Neptuno Films.

Quadre 20. Sèries produïdes per Neptuno Films Production

Títol	Any	Episodis	Durada
Balin	1992-1993	300	20 s.
Bogey	1994-1996	52	26 min.
El patito feo	1997-1998	104	26 min.
Los tres ositos	1999-2001	52	26 min.
La brigada dels fossers	2000-2001	52	13 min.
Bandolero	2001-2002	52	26 min.
2020	2002	26	26 min.
La vaca Connie	2001-2004	130	7 min.
Aprendiendo amb Connie	2003-2004	40	2,5 min.
Los desastres del rey Arturo	2006	26	26 min.
Dougie se disfraz	2006	104	7 min.
Tork	2006-2007	104	7 min.
Sea princesses	2007	52	11 min.
The Gloops	2007	104	3 min.
Megaminimals	2007-2008	104	5 min.
Zoo mix	2007-2008	104	3 min.
Pim & Pam	2008		

Font: Neptuno Films

Totes les sèries han estat produïdes per Neptuno, excepte *Zoo Mix* (coproduïda amb Digital i Cual), *Los desastres del rey Arturo* (coproduïda amb Coolabi Productions Ltd. i Cake Entertainment) i *Sea princesses* (coproduïda amb Southern Star Entertainment).

Un altre dels gèneres a què Neptuno ha dedicat una bona part de la seva producció és el de les *TV movies* d'animació. En el període 2000-2007, la companyia catalana en va produir 12 títols, la majoria dels quals formen part de les sèries de *Los tres ositos* i *El Patito Feo*.

Quadre 21. Llargmetratges d'animació produïts per Neptuno Films Production

Títol	Any	Durada
El cuento de los tres ositos	2000	60 min.
Las fantásticas aventuras del patito feo	2000	75 min.
La Navidad del Patito Feo	2004	75 min.
La gran carrera del Patito Feo	2004	70 min.
Las vacaciones del Patito Feo	2004	75 min.
El Patito Feo en Historias de Duendes y Dragones	2004	80 min.
El Patito Feo en Historias de Misterio	2004	80 min.
El Patito Feo en el Bosque encantado	2004	75 min.
Las aventuras de Bandolero	2004	85 min.
Las aventuras de los tres ositos	2007	75 min.
La noche de Halloween	2007	75 min.
Las terroríficas aventuras de la brigada de los sepultureros	2007	75 min.

Font: Neptuno Films

2.1.3 Cromosoma

Cromosoma ([enllaç entrevista Daniel Martinez](#)) és una de les empreses de més èxit del sector de la producció d'animació a Catalunya. Creada l'any 1988, a partir del 1993 va decidir concentrar tots els seus recursos i esforços en la sèrie *Les tres bessones*, la principal targeta de presentació de l'empresa. La sèrie ha tingut des d'aleshores un enorme èxit internacional i s'ha exportat a gairebé dos-cents països de tot el món. *Les tres bessones* ha estat emesa per 43 cadenes de televisió de tot el món, entre les quals hi ha les principals cadenes espanyoles i també les grans cadenes infantils, com Disney Channel o Cartoon Network. En conjunt, les sèries d'animació de Cromosoma s'han emès a més d'una cinquantena de cadenes.

Quadre 22. Sèries produïdes per Cromosoma

* En el cas de TOM hi ha versió especial, de durada reduïda (1'30"), per emetre per web.

Titol	Any	Episodis	Durada	Coproductors
Les tres bessones	1994	104	26'	TVC
Les magilletres	1995	26	5	
La bruixa avorrida	1998	52	6	
Tommy & Oscar	1999	26	26	RAI Cinemafiction, Rainbow
Pipsqueak Plays Sport	2000	52	3	
Pipsqueak Planet	2000	52	3	
Juanito Jones	2001	52	13'	Antena 3
Juanito Jones	2001	26	26'	
Miniman	2001	26	13	
Les tres bessones bebès	2004	52	6'30"	TVC
Els Contes Contats de les Tres Bessones	2005	40	13'	
TOM	2006	26+13	26'	Norma Editorial, BBC, ORF, Rai, TF2, TF3, TVE
Lila	2008			TVC, Random House Mondadori
Sweesters: Virtual Room	2008			EDDADESIGN, Televisió de Catalunya
Asha	2008			Pontas, TVC, Fundació Jaume Bofill, TVE

Font: Cromosoma

Pel que fa als llargmetratges, Cromosoma ha produït, juntament amb Televisió de Catalunya, *Les tres bessones i l'enigma del Quixot*, de l'any 2005, i *La fletxa blava*, llargmetratge de 90 minuts.

Més enllà de les produccions d'animació, Cromosoma també ha participat en produccions multimèdia de *Les tres bessones*, documentals i altres tipus de programes televisius, com concursos i sèries de ficció juvenils.

2.1.4 BRB Internacional

BRB Internacional és una de les empreses més antigues en la indústria de la producció d'animació. La companyia neix el 1972 com a distribuïdora i a partir del 1980, amb *Ruy, el pequeño Cid*, comença a produir les seves pròpies sèries d'animació. A *Ruy* se li afegeixen aviat sèries de gran èxit en el mercat espanyol, com *D'Artacan y los tres mosqueperros*, *Willy Fog*, *Los gnomos* o *Els bobobobs*.

Quadre 23. Sèries produïdes per BRB Internacional

Títol	Any	Episodis	Durada	Coproductors
Suckers	2008	104	2'	
IMP Mola ser malo	2006	65	90"	Red Kite, Screen 21, TVC
Angus & Cheryl	2006	104	2'	Screen 21, Tuba Entertainment, TVC
Iron Kid	2005	26	30'	Screen 21, Designstorm, Daewon, Manga, TVE
Papawa	2006	104	6' 30"	Screen 21, TVC, 2 minutes
Berni	2007	52	3'	
Hombre	2004-2005	26	30'	Antefilms, SMEC, Eurofiction & Cartoons
Khuda-Yana	2007-2008	52	30'	Screen 21
Zipi y Zape	2001-2002	52	13'	BRB
Academia de Gladiadores	2001-2002	26	30'	BRB, Telecinco
Nico	2000-2001	26	26'	BRB, TVE, ONCE
Toonimals!	2000	26	26'	BRB, Telecinco-Planeta 2010
Fantaghiró	1999	26	26'	Mediaset, Telecinco-Planeta 2010
Historias del fútbol	1998	26	26'	Antena 3 Televisión
Yolanda	1999	26	26'	Antena 3 Televisión
Super Models	1998	26	26'	Antena 3 Televisión
Teo	1999	45	7'	TVC
Elliot House	1997	26	26'	Antena 3 Televisión, CLT UFA
The Mozart Band	1995	26	26'	TVE, Marathon Productions
Mortadelo y Filemón	1994	26	26'	Antena 3 Televisión, R.T.L., Ediciones B
Las Mil y Una... Américas	1990	26	26'	V Centenario, TVE
Sandokan	1992	26	26'	Telecinco
Els bobobobs	1988	26	26'	TVC
Los Gnomos	1984	78	26'	
Willy Fog	1983	52	30'	TVE
D'Artacan y los tres mosqueperros	1981	52	26'	Nippon Animation
Ruy, el pequeño Cid	1980	26	26'	TVE

Font: <http://www.brb.es>

Pel que fa als llargmetratges i a les TV movies:

Quadre 24. Llargmetratges d'animació i TV movies produïts per BRB Internacional

Titol	Any	Durada	Productor
Las monstruosas aventuras de Zipi y Zape	2005	82'	BRB
Academia de Gladiadores: la película	2005	75'	BRB
El diminuto mundo de David el Gnomo	1995	75'	BRB
Ruy, el pequeño Cid	2004	75'	BRB
Nico	2005	75'	BRB
¡Animaladas!	2001	75'	BRB
Fantaghiró busca Kuorum	2000	75'	Mediaset, Planeta 2010
Yolanda y el Secreto de la Rosa Negra	2000	75'	RAI, Eirocartoons
Reglamento oficial del fútbol	1999	75'/60'	BRB
Los intocables contra Al Catone	1998	75'	BRB
Los fantásticos viajes de los Gnomos	1997	75'	BRB
Los Gnomos en la nieve	1997	75'/60'	BRB
Viva la banda	1997	75'	BRB
Sandokan	1995	75'	BRB
Willy Fog, en la vuelta al mundo en 80 días	1995	75'	BRB
Willy Fog, en viaje al centro de la Tierra	1995	75'/60'	BRB
Willy Fog, en 20.000 leguas de viaje submarino	1995	75'/60'	BRB
D'Artacan y los tres mosqueperros	1985	92'	BRB
Los Gnomos: la gran aventura	1987	75'/60'	UNIEBOEK N. V.

Font: <http://www.brb.es>

2.2 La capacitat productiva de l'animació catalana

Si tenim en compte les dades anteriors de producció de les principals empreses d'animació catalana en podem extreure conclusions de la capacitat productiva, en un sector en què els costos per minut són elevadíssims —aproximadament d'uns 6.000 €/minut en el cas de les sèries de televisió i d'uns 10.000 € en el dels llargmetratges. Si ens fixem primerament en la producció de sèries per a televisió i dividim aquesta producció per períodes, observarem que:

2.2.1 D'Ocon Films Productions

D'Ocon Films Productions va produir entre el 1989 i el 1999 un total de 17.082 minuts d'animació, que dona com a resultat una mitjana de 1.550 minuts d'animació anuals. En el període 2000-2008, els minuts d'animació produïts per D'Ocon van ser 9.511, una mitjana de 1.060 per any (i, per tant, uns costos d'uns 6M € l'any). En conseqüència, és perceptible una davallada de la producció que, tanmateix, es veu compensada per les produccions de llargmetratges, més costoses encara que les de les sèries de televisió. Així, doncs, prenent els mateixos intervals temporals, observem que entre el 1989 i el 1999 D'Ocon Films Productions només realitza dos llargmetratges de 80 minuts (ambdós

el 1998) i, per contra, entre els anys 2000 i 2007 en fa 8, amb una mitjana d'un llargmetratge per any i, per tant, d'entre 70 i 80 minuts de llargmetratge anuals (uns 2M € l'any).

2.2.2 Neptuno Films Production

Pel que fa a Neptuno, l'empresa catalana va produir, entre el 1992 i el 1999, un total de 5.508 minuts d'animació televisiva, fet que significa uns 690 minuts anuals. En el període 2000-2008, el nombre de minuts va ser de 7.562, 840 minuts per any (uns 5M € l'any). De la mateixa manera que en el cas de D'Ocon Films Productions, Neptuno ha produït un gran nombre de llargmetratges durant la dècada del 2000. En total, 12 produccions entre el 2000 i el 2007, que sumen un total de 900 minuts de llargmetratge i una mitjana entre aquests 8 anys de 112,5 minuts (2,7M € l'any).

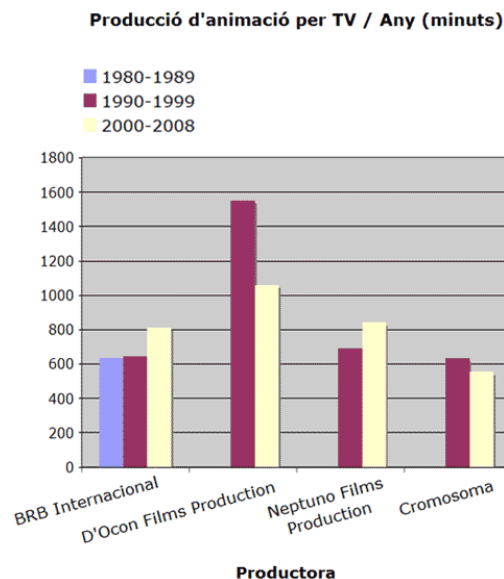
2.2.3 Cromosoma

Cromosoma va produir, entre el 1994 i el 1999, 3.772 minuts d'animació televisiva, que signifiquen 630 minuts per any. Entre el 2000 i el 2006, el nombre de minuts produïts va ser de 3.874, uns 550 minuts anuals (3,3M € l'any). A diferència de les dues productores anteriors, el nombre de llargmetratges produïts per Cromosoma no és significatiu.

2.2.4 BRB Internacional

BRB Internacional va produir, entre el 1980 i el 1989, 6.292 minuts d'animació, amb una mitjana de 630 minuts l'any. Entre el 1990 i el 1999, el nombre de minuts va ser de 6.399, és a dir, 640 minuts anuals. I entre el 2000 i el 2008, el nombre de minuts produïts va ser de 7.273, uns 810 minuts anuals (4,9M € l'any). Si el nombre de minuts de producció per a televisió ha anat en augment, en el cas dels llargmetratges la dinàmica és a la inversa. Entre el 1995 i el 1999 produeixen 10 llargmetratges, de 75 minuts cadascun, és a dir, 150 minuts de llargmetratge per any; en canvi, entre el 2000 i el 2005 el nombre de llargmetratges es redueix a 7, i, en conseqüència, la mitjana de minuts de llargmetratge per any és de 90 (2,3M € l'any).

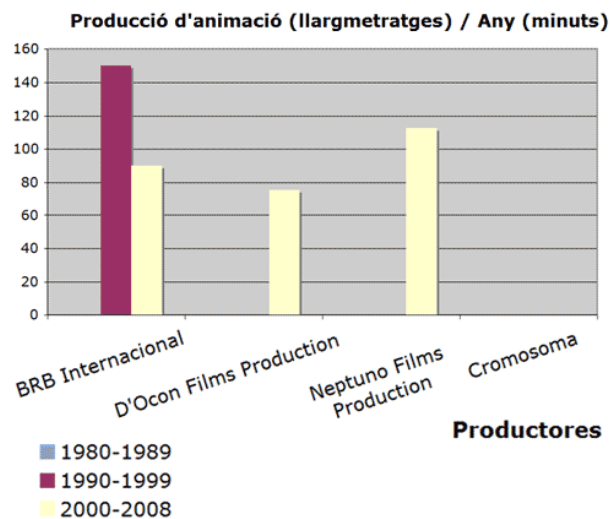
Quadre 25. Mitjana de minuts per a TV produïts per empresa

Font: elaboració pròpia a partir de les dades anteriors

Pel que fa a la suma total de minuts de les quatre productores d'animació, observem que hi ha un volum de producció constant. D'aquesta manera, durant la dècada del 1990 la mitjana de minuts produïts va ser de 3.500 (prop de 60 hores), i en el període 2000-2008 la mitjana va ser de gairebé 3.300 minuts (55 hores). En conseqüència, de mitjana cada empresa produeix entre 14 i 15 hores d'animació a l'any.

Quadre 26. Mitjana de minuts de llargmetratge produïts per empresa

Font: elaboració pròpia a partir de les dades anteriors

Si tenim en compte que, actualment, segons dades de l'Observatori de la Producció Audiovisual, el minut de sèrie d'animació per a televisió té un cost aproximat de 6.000 €, i el minut de llargmetratge, de 25.000, podem veure que l'evolució de les despeses en producció és força constant i que l'increment en el nombre de minuts televisius es compensa amb una davallada en el nombre de llargmetratges, i viceversa.

2.3 La coproducció de sèries d'animació

De la mateixa manera que en les sèries de ficció i els films de televisió, i a diferència dels llargmetratges d'animació, la participació de TVC en les coproduccions amb les empreses d'animació de Catalunya és força destacada. Si tenim en compte les dades de les sèries emeses al llarg de 2008 (quadre 27), podem comprovar que TVC participa com a coproductora en 13 de les 22 sèries emeses i que, en casos com en els de Cromosoma, totes les sèries coproduïdes per la productora ho són amb associació amb TVC. Amb tot, alguns dels actors del sector demanen un suport més regular i estable en aquest sentit, tal com es fa palès en l'entrevista a Sergi Reigt, director d'Icon Animation, publicada a l'Observatori de la Producció Audiovisual.

Quadre 27. Produccions d'animació catalanes emeses per Televisió de Catalunya l'any

Títol de la producció	Capítols durada	xProductor/s	Any producció
Sylvan	65x25'	D'Ocon Films Productions	1989
Els Fruittis	91x25'	D'Ocon Films Productions, Ellipse Programme	1991
10+2	52x13'	TVC, ACCIO, Victory (Alemanya)	1992
Les aventures d'en Massagran	14x25'	Pilot Moscow Animation, TVC	1994
Les tres bessones	52x5'	Cromosoma, SA, TVC	1994
La bruixa avorrida	52x6'	Cromosoma SA, TVC	1998
Teo	45x7'	BRB Internacional, Violeta Denou	1999
Capità Fracasse	26x25'	D'Ocon Films Productions Ellipse Animation France 2	1999
Kong	40x25'	D'Ocon Films Productions	2000
La brigada dels fossers	52x15'	Neptuno Films Production SL	2001
Capelito	52x5'	Estudi Rodolfo Pastor, NHK (Japó), La Cinquième (França), TVC	2001
En Fix i en Foxi	52x25'	D'Ocon Films Productions, Energie Entertainment, Family Entertainment AG (Alemanya)	2002
La Lua i el món	195x3'	TVC, Triacom Audiovisual, Aurea Entertainment	2002
El xou de la granota	78x7'	TVC	2003
La vaca Connie	130x7'	Neptuno Films Production SL	2004
Lacets	26x25'	D'Ocon Films Productions, Enciclopèdia Catalana, TVC	2004
Les tres bessones bebès	104x25'	Cromosoma SA, TVC	2004
Tork, el follet	104x6'	TVC, Kepry Films i Neptuno Films	2004
Angus i Cheryl	104x2'	BRB Internacional, Screen 21, Tuba Ent., TVC	2006
Hello, Hoobs	130x5'	TVC i Planeta Junior, SL,	2006
Rovelló	105x25'	D'Ocon Films Productions, TVC	2006
Lola i Virgínia	52x15'	Imira Entertainment, TVC, Millimages (França)	2007

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Televisió de Catalunya SA

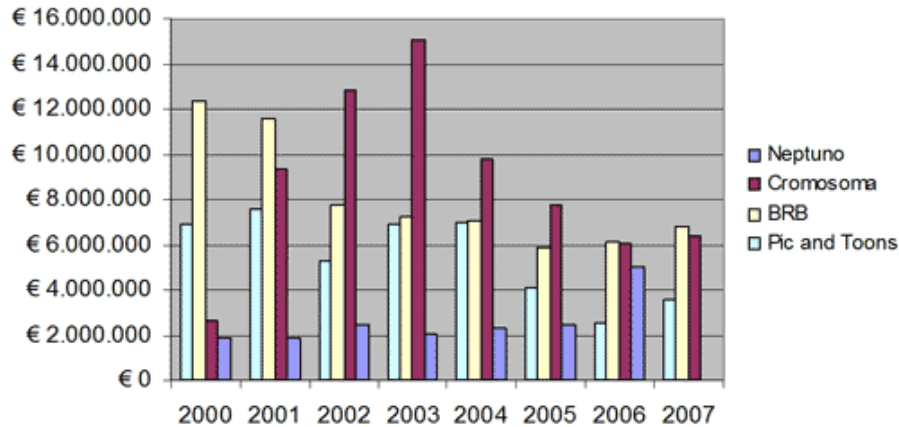
2.4 Magnituds econòmiques de les principals productores de sèries d'animació de Catalunya*

L'any 2003 Cromosoma va assolir una xifra d'ingressos per explotació (7) (quadre 28) de 15.021.898 €. És la xifra més alta registrada des de l'any 2000 i coincideix amb l'enorme èxit obtingut per la sèrie de *Les tres bessones*. Cromosoma ha estat una empresa que va obtenir bones vendes a partir de l'any 2001 i que, després d'haver arribat a les seves vendes més altes el 2003, ha anat perdent força. Per la seva part, l'empresa Neptuno (8) va aconseguir els seus resultats de vendes més bons el 2006 (no hi ha dades del 2007). Des del 2000 ha estat una empresa molt constant en les seves vendes, però que mai ha obtingut enormes resultats. Si es compara amb la resta d'empreses analitzades, Neptuno, tot i ser l'empresa que ha obtingut menys vendes des del 2000, els darrers anys es va apropant a les xifres registrades per les altres. Pic and Toons també ha estat molt constant en les seves vendes —amb alts i baixos—, però passa pel seu pitjor moment. El 2005, 2006 i 2007 les seves xifres van caure considerablement respecte d'anys anteriors. El 2007 es recupera de les baixes vendes del 2006. Finalment, BRB, que va començar sent la productora amb més vendes, s'ha anat desinflant. No obstant això, és una empresa que el 2007 se situa per damunt fins i tot de Cromosoma. Malgrat el seu descens, sempre ha estat per davant de Neptuno i de Pic and Toons (D'Ocon).

* Són empreses que també es dediquen a altres tipus d'activitats.

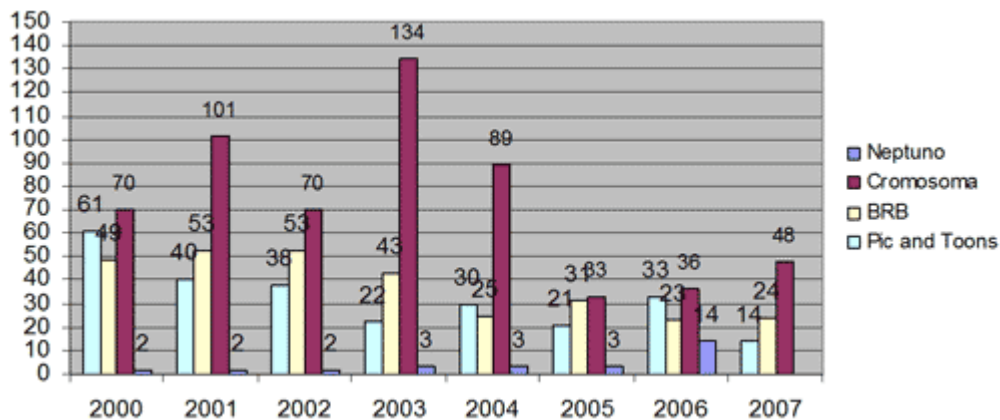
Quadre 28. Evolució dels ingressos per explotació de les quatre empreses analitzades 2000-2007

Font: elaboració pròpia amb dades de *SABI-Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics*.

Les xifres de les vendes obtingudes des del 2000 marquen la plantilla (nombre de treballadors) (quadre 29) que cadascuna de les productores ha tingut en aquests anys. Així com el 2003 Cromosoma assolia la xifra més alta en vendes, també arribava al nombre més alt (134) de treballadors. Únicament el 2002, mentre les vendes augmenten respecte a l'any anterior, els treballadors baixen en nombre. A partir del 2003 —quan arriba a un màxim de 134 treballadors— la seva plantilla va decreixent considerablement. Pic and Toons ha anat retallant la plantilla des del 2000 —alts i baixos— i fins i tot amb un augment el 2007 de les vendes, la plantilla ha quedat reduïda a només 14 treballadors dels 61 que tenia. Neptuno, que sempre ha estat una empresa de molt pocs treballadors, amb els anys ha augmentat la plantilla. BRB a poc a poc també ha retallat la plantilla fins a arribar als 24 treballadors.

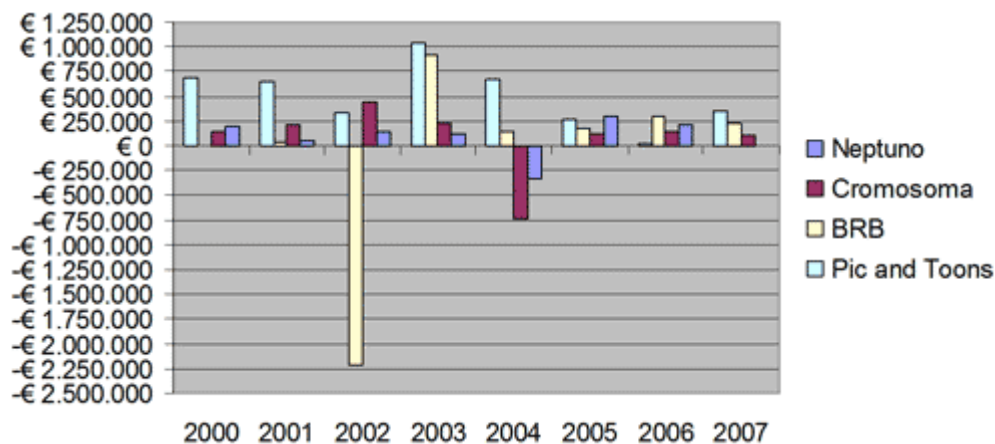
Quadre 29. Evolució de les plantilles de les quatre empreses analitzades 2000-2007

Font: elaboració pròpia amb dades de *SABI-Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics*.

Tot i que les xifres de vendes (ingressos d'exploració) de vegades han estat molt bones, si tenim en compte el **resultat de l'exercici (9)** (quadre 30) s'adverteix que les empreses analitzades no superen, en general, el mig milió d'euros de benefici. De fet, Cromosoma, que obtenia el 2003 unes vendes excel·lents i arribava als 220.777 €, l'any següent va marcar una xifra negativa de -742.582 €. El resultat més bo el va registrar el 2001 i a partir de llavors —tret de l'estrepitosa caiguda de 2004— ha anat baixant moderadament. El 2003 la seva plantilla va baixar considerablement com a resultat d'aquestes pèrdues. BRB, la segona productora que ha registrat vendes més bones, el 2002 va patir un daltabaix, perquè després d'haver assolit aquell any unes vendes de 7.769.755 € el seu exercici va resultar ser de -2.212.385 €. En canvi, l'any següent es va recuperar de manera destacable i va aconseguir els resultats més bons des del 2000. De tota manera, el 2004 tornarà a marcar resultats baixos, que es mantindran fins al 2007. Els baixos resultats obtinguts des del 2002 van suposar que la plantilla s'anés reduint fins al 2007.

Quadre 30. Evolució del resultat de l'exercici de les empreses analitzades 2000-2007

Font: elaboració pròpia amb dades de *SABI-Sistema de Anàlisis de Balances Ibèricos*.

En aquest aspecte, Neptuno, la més petita de les quatre empreses analitzades, ha marcat resultats molt moderats des del 2000. El 2005 arribarà a la xifra dels 250.000 € i així contrarestarà el saldo negatiu amb què va acabar l'exercici del 2004. És des del 2005 quan la productora Neptuno comença a augmentar en el nombre de treballadors. Pic and Toons és l'única de les quatre empreses que no ha registrat resultats negatius i que a més assoleix la xifra més alta de beneficis. El 2003 registra més d'un milió d'euros al final de l'exercici. És l'empresa d'Antoni D'Ocon la que més bons resultats ha obtingut i les seves xifres sempre han estat per sobre de les de la resta de productores. Des del 2003 han anat baixant, però segueix marcant (2007) la xifra més bona de les quatre. Pel que fa als treballadors (en disminució des del 2000), justament l'any que més beneficis obtenien menys treballadors hi havia en plantilla.

3 Balanç

Des del 2005, quan se'n va registrar el valor més alt, els ingressos d'exploració conjunts de les grans empreses d'animació de Catalunya (Castelao, Cromosoma, Neptuno, BRB i Pic and Toons) han anat baixant, fins al punt que el 2007 (10) es van registrar xifres inferiors que les de l'exercici de 2002. Mentre que el 2007 es va assolir un valor de 43,7 milions d'euros, el 2005 la xifra va ser de 49,1

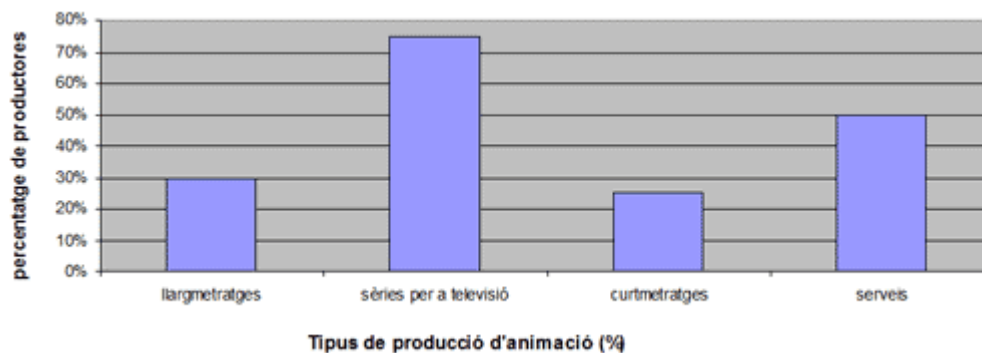
milions. La línia ascendent que es mantenia des de l'any 2000 es va trencar a partir del 2005. No obstant això, la indústria catalana d'animació segueix copant bona part del mercat espanyol, tant en el segment de llargmetratges com en el de sèries per a televisió.

Paràmetres de la producció catalana dins l'Estat espanyol

Una part importantíssima de les principals empreses d'animació per a TV de l'Estat espanyol són de Catalunya. En una llista publicada per l'Observatori Europeu de l'Audiovisual (11), de les 40 empreses d'animació més destacades d'Europa, quatre eren catalanes. Cromosoma, Pic and Toons, BRB i Neptuno apareixen en aquesta llista, en què només figuren dues empreses de la resta d'Espanya. Són les quatre empreses més representatives de l'animació per a TV de Catalunya i de l'Estat espanyol.

Un 75% de les empreses d'animació de l'Estat treballen en la producció de sèries per a TV. A Catalunya hi ha hagut una dedicació gairebé exclusiva —des de la dècada dels 80— per part de les empreses d'animació a produir sèries per a TV (quadre 31). En canvi, Filmmax, una de les empreses de producció més importants de Catalunya i de l'Estat espanyol, ha destacat per la seva dedicació a la producció de llargmetratges d'animació a través de la filial Castelao.

Quadre 31. Percentatge de productores segons el tipus de producció d'animació a Espanya

Font: El largometraje de animación español: análisis y evaluación

Castelao, amb una xifra de negoci en constant progressió des de l'any 2000 fins al 2005 (el 2001 va passar de 10 milions d'euros i el 2005 es va apropar a 29 milions) va registrar el 2007 uns ingressos de 21,9 milions d'euros. La baixada dels dos darrers exercicis dels quals hi ha dades públiques va dur l'empresa a tancar el de 2007 amb pèrdues, i ha anat de costat amb una baixada en el nombre de treballadors.

Les altres quatre empreses estudiades en aquest informe (Cromosoma, Pic and Toons, BRB i Neptuno), amb unes xifres de negoci clarament inferiors, han aconseguit mantenir un petit marge de beneficis en el darrer any analitzat.

BRB, que el 2000 estava per sobre de 12 milions d'euros d'ingressos d'explotació, després d'un considerable descens s'ha estabilitzat els darrers anys en xifres d'ingressos d'entre 6 i 7 milions d'euros. D'Ocon, amb una xifra d'ingressos d'entre 7 i 9 milions d'euros a l'inici de la dècada, va

baixar els últims tres anys a l'entorn de 3-4 milions. El 2007, no obstant això, va viure una recuperació, i és l'empresa que més bons resultats econòmics ha obtingut al llarg de la dècada. Cromosoma, que el 2003 va arribar a 15 milions d'euros d'ingressos, ha vist com aquesta xifra es reduïa gradualment fins a situar-se entre 6 i 7 milions d'euros anuals. Finalment, Neptuno (12), que va estar des del 2000 estabilitzada en 2 milions d'euros d'ingressos, el 2006 va arribar a 5 milions d'euros.

Els llargmetratges d'animació

El grup Filmax és el màxim exponent del llargmetratge d'animació (més de la meitat del que es va produir) a Catalunya i és l'empresa que més llargmetratges ha produït en el període 2000-2008. Sumant-los, els treballs de les productores basques i de Filmax arriben a més de la meitat de les produccions de les empreses més prolífiques (les que tenen tres o més produccions) de l'Estat espanyol.

Hi ha pocs llargmetratges d'animació de producció catalana (14) en el període 2000-2008, però entre ells hi ha els que més han recaptat a taquilla a l'Estat espanyol (si obviem les produccions estrangeres). Les dues pel·lícules d'animació espanyola més taquilleres a Espanya han estat produïdes per Filmax. De fet, de les vuit produccions més taquilleres a l'Estat, quatre són de productores catalanes, i totes elles són produïdes per Grupo Filmax.

De la recaptació total obtinguda pels llargmetratges d'animació a l'Estat espanyol el 2000-2008, la meitat va ser recaptada per llargmetratges amb participació catalana, i Filmax va concentrar el 96% del total del que es va obtenir per les produccions amb participació catalana.

La indústria de l'animació per a cinema catalana manté la tendència de dirigir-se cap a la coproducció com a alternativa per al propi creixement. A Catalunya, més de la meitat dels llargmetratges d'animació produïts des del 2000 fins al 2008 són coproduccions internacionals. A més, gairebé el total de les produccions fan servir la fórmula de la coproducció. D'onze coproduccions registrades a Catalunya, set són coproduccions internacionals i quatre, coproduccions estatals. En coproduccions internacionals destaca Filmax, amb cinc títols juntament amb empreses d'Itàlia, Argentina i França.

Televisió de Catalunya i el suport a l'animació

Cal assenyalar que els llargmetratges d'animació catalans han gaudit de poc suport per part de Televisió de Catalunya (TVC). TVC, al llarg de la darrera dècada, ha participat en cinc pel·lícules de les 52 d'animació registrades per l'Institut de Cinematografia y las Artes Audiovisuales espanyol (ICAA). Suposen 5 de les 14 pel·lícules d'animació de participació catalana. Cap dels llargmetratges en què TVC va participar és de Filmax.

En canvi, de la mateixa manera que ho ha fet amb les sèries de ficció i els films per a televisió, la participació de TVC en les coproduccions de sèries amb les empreses d'animació de Catalunya és força destacada. TVC ha participat com a coproductora en 13 de les 22 sèries emeses, i hi ha casos —com en el de Cromosoma— en què totes les sèries coproduïdes per la productora ho han estat en associació amb TVC.

Entre les productores que més títols emeten als canals de la TVC, cal destacar D'Ocon Films Productions (7 de les 22 sèries són produïdes o coproduïdes per D'Ocon), Neptuno Films (3) i Cromosoma (3) i BRB Internacional, amb 2 produccions.

Horitzons de les empreses catalanes d'animació

Un dels principals èxits de l'animació catalana per a televisió dels darrers deu anys és *Les tres bessones* (Cromosoma), que ha estat emesa per 43 cadenes de televisió de tot el món, entre les quals les principals cadenes espanyoles i també les grans cadenes infantils com *Disney Channel* o *Cartoon Network*. En conjunt, les sèries d'animació de Cromosoma s'han emès a més d'una cinquantena de cadenes.

Més enllà de la dedicació de Filmax als llargmetratges i la realització de sèries per part de Cromosoma, Pic and Toons, BRB i Neptuno, cal destacar que aquestes quatre també produeixen films per a televisió.

- 1. La base de dades de pel·lícules conté la informació de les pel·lícules qualificades per a l'exhibició comercial en sales cinematogràfiques.
- 2. Segons les pel·lícules qualificades per a l'exhibició comercial en sales cinematogràfiques.
- 3. Aquesta opció de finançament té avantatges de dos tipus. Per una banda, la venda de drets suposa una bona ajuda en la inversió (de 500.000 a 700.000 €) i, per l'altra, segons a quines televisions es vengui el producte hi haurà la possibilitat d'obrir-se al mercat internacional. De tota manera, les vendes de drets no es paguen fins que la pel·lícula no està acabada.
- 4. La producció pròpia és aquella que produeix una única empresa. No existeix coproducció.
- 5. Vendes totals efectuades per l'empresa durant el període cobert per l'estat de resultats.
- 6. El resultat de l'exercici estarà constituït pels ingressos del període esmentat menys les despeses fetes per a l'obtenció dels ingressos, així com els beneficis i menyscapes no relacionats clarament amb l'activitat de l'empresa.
- 7. Vendes totals efectuades per l'empresa durant el període cobert per l'estat de resultats.
- 8. Dades econòmiques fins 2006.
- 9. El resultat de l'exercici estarà constituït pels ingressos del període esmentat menys les despeses fetes per a l'obtenció dels ingressos, així com els beneficis i menyscapes no relacionats clarament amb l'activitat de l'empresa.
- 10. Les últimes dades oficials de Neptuno corresponen al 2006. Font: SABI
- 11. www.obs.coe.int :Observatori Europeu de l'Audiovisual.
- 12. Dades econòmiques fins al 2006.